

Haweenba, Eebana waa dambidhaafe
Naxariista.

عَفُورًا رَحِيمًا ﴿٧٣﴾

Waxaa haboon inaan dhibaa la noqonin sidii Gaaladii Dhibtay Nabi Muuse Markuu xishood iyo Sharaf kula dhexnoolaa, Eebana ka fogeeyey Kana Bari yeelay waxay ku sheegeen, Sharafna Eebe agtiisa ugu yeelay. Waana in Eebe laga yaabo hadal run ah oo xaq ahna lagu hadlo si Eebe Dambigeenna u dhaafo, markaan adeecno Eebe iyo Rasuulkiisana aan u liibaano Liibaan wayn.

Ibnu Cabaas wuxuu yidhi: Ruuxii Jecel inuu noqdo kan ugu sharaf badan Eebe Haka yaabo. Hadalka toosanna waa runta iyo xaq. Eebana wuxuu u bandhigay Cirka, Dhulka iyo Buurahaba inay qaadaan Ammaano' taasoo ah Cibaadada iyo waxa lays faray iyo waxa layska reebay wayse ka cudur daarteen kana Cabsadeen, waxaase xambaaray Dad oo Dulmi iyo Jahli ku dhechan si Munaafiqiinta iyo Gaalada loo cadaabo 'Mu' miniintana looga toobad aqbaloo' looguna dambi dhaafo.

Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebekorkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi: Afar Haddaad haysato wax kaama taaro wixii kaataga oo adduun ah, Ilaalinta amaanada, Runta Sheekada, Fiicnida Dabecada iyo Xalaal nimada cunnada.

«Waxaa wariyey Imaam Axmed.» Al-Axzaab (69-73).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

1. mahad Eebaa iska leh ay awood-diiska kujiraan waxa samooyinka iyo dhulka ku sugan, mahadna isagaa muta aakharo iyo aduunba, waana falsame xeel dheer (waxwalba oge).

2. wuxuuna ogyahay waxa dhulka gali iyo waxa ka soobixi iyo waxa ka soodagi samada iyo waxa u kori, waana naxariiste dambidhaafa ah.

3. kuwii gaaloobay waxay dhaheen nooma imaneyso saacadda (Qiyame), waxaad dhaahdaa saas ma aha ee Eebahay baan ku dhaartey way idiin imaan, Eebahay waa wax maqan oge, wax darro la egna kagama qarsoona samooyinka iyo dhulka dhexdooda iyo wax waxaas ka yar iyo wax ka weyn midna, wax walbana kitaab cad bey ku suganyihiin.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَلَهُ الْحَمْدُ فِي الْأَخِرَةِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿١﴾

يَعْلَمُ مَا بَلِيحٌ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ
مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَرْجُحُ فِيهَا وَهُوَ الرَّحِيمُ
الْعَفُورُ ﴿٢﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَأْتِينَا السَّاعَةُ قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي
لَأَتَيْنَنَّكُمْ عَلَيْهِ الْعَذَابُ لَأَيعِزُّبُ عَنْهُ مُتَقَالٌ
ذَرِّبُوا فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَلَا أَصْفَرُ
مِنَ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرُ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ ﴿٣﴾

4. Si Eebe u abaal mariyo kuwa ru-meeyey (xaqa) oo camal fiican Falay kuwaasna waxay mudan dambi dhaaf iyo risqi wanaagsan.

لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَمَاؤُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
أُولَئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٤﴾

5. Kuwa u socda iney aayaadkanaga (kaleexdaan)iyagoo u maleyn iney daalin (Eebe) kuwaasi waxay mudan ca-daab daran oo xun.

وَالَّذِينَ سَعَوْا عَلَيْنَا مَعْجِرِينَ
أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مِّن رَّجْحِ أَلِيمٍ ﴿٥﴾

6. Waxey arki kuwii cilmiga la siiyeyna (mu'miniinta) in waxa laga soo dajiyey xagga Eebe xaq yahey kuna hanuunin jidka Eebaha adkaada ee la mahdiyo.

وَيَرَى الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ الَّذِي أُنزِلَ إِلَيْكَ
مِن رَّبِّكَ هُوَ الْحَقُّ وَيَهْدِي إِلَى صِرَاطِ
الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ﴿٦﴾

Aayadahanu waxay caddeyn in Eebaha cirka iyo dhulka waxa ku sugan xukuma ee maamula oo aakharo iyo aduunba iska leh ay mahadi u sugnaatey, wax kasta oo aduunka ka dhicina uu ogyahey, gaaladuse waxey diidi saacadda qiyaame iyo xaqa, wuuse keeni Eebaha wax walba og si uu u abaal mariyo kuwa wanaaga faley iyo gaaladaba mid walba camalkiis, kuwa xaqa rumeeyeys oo cilmiga la siiyey waxey ogyihiin in quraanku xaq yahey'kuna hanuuniyo wadada Eebe ee toosan. Saba' (1-6).

7. Waxey dhaheen kuwii gaaaloobey maydin tusinaa nin idiin ka warrami in marka laydinkala geeyo (jidhkiina) kala gayn dhamaanteed in abuur cusub leydin abuuri.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ نَدُلُّكَ عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنْ بَنِيكُمْ
إِذَا مَرَّ فَتَمَكُّلْ مَمْرَقٍ إِنَّكُمْ لَعَلَىٰ خَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿٧﴾

8. Ma Eebuu ku been abuuran mase wuu waalanyahay, saas ma aha ee kuwaan rumeynin aakhiro waxay ku sugnaan cadaab iyo baadi fog.

أَفَتَرَىٰ عَلَىٰ اللَّهِ كَذِبًا أَمْ بِهِ جِنَّةٌ بَلِ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِالْآخِرَةِ فِي الْعَذَابِ وَالضَّلَالِ الْبَعِيدِ ﴿٨﴾

9. Miyeyna arkaynin waxa hortooda ah iyo waxa gadaashooda ah oo samo iyo dhul ah hadaan doono waxaanu la goyn dhulka, mise waxaan ku soo rideyanaa goosimo samada kamid ah arintaasna aayadbaa ugu sugan adoonkastoo towbadkeen badan.

أَفَلَمْ يَرَوْا إِلَىٰ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ
مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِن شَاءَ نَحْضِفْ بِهِمُ
الْأَرْضَ أَوْ نُسْقِطْ عَلَيْهِمُ كِسْفًا مِّنَ السَّمَاءِ
إِن فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ لِّكُلِّ عَبْدٍ مُّتَيْبٍ ﴿٩﴾

10. Dhab ahaanbaan u siinay Nabi Daawuud fadli (dheeraad) xaganaga ah, waxaana nidhi buurahoow la celceliya tasbiixda.shimbiirahowna (la celceliya tasbiixda,) waxaana u jilciney birta.

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ مِنَّا فَضْلًا يَجْعَالُ آوِيَّ
مَعَهُ وَالطَّيْرَ وَالنَّاسُ لَهُ لِحَدِيدٍ ﴿١٠﴾

11. Waxaana ku nidhi ka samee diricyada (dharka dagaalka) sugna tixiddeeda wanaagna fala, waxaad faleey-saana waan arkaa.

أَنْ أَعْمَلَ سَيِّئَاتٍ وَقَدَّرَ فِي السَّرِّ وَعَمَلُوا
صَلِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١١﴾

Gaaladu had iyo jeer waxay diidaan xaqa kana jeedsadaan, mar waxay inkiraan qiyaamada marna waxay nabiga ku sheegaan been abuurte ama waalli, waxaase jirta iney baadi ku suganyihiin, meyse ku waana qaataan cirka iyo dhulka dhan walba ka jira, haduu Eebe doonana uu dhulka la goyn karo ama cirka ku soo ridi karo, ka dib wuxuu Eebe ka waramay nabi Daawuud si loogu waano qaato iyo in buuraha iyo shimbiruhu la tasbiixsanjireen, Birtanan loo jilciyey si uu uga sameeyo dharka dagaalka, Eebana farey inuu wanaagsameeyo, illeen Eebe wax walba waa arkaaye. Saba' (7-11).

12. Nabi suleymaanna waxaan u Sakhirray dabeysha. kallahaadeedu waa bil, carraabaheeduna waa bil, waxaan u dureeriney il Nuxaas ah (maar) Jinigana waxaa ka mid ah kuwo ku hor shaqeeya idanka Eebe-ruuxii ka mid ah oo ka iilata amarkanaga waxaan dhadhansiineeynaa cadaabka saciir.

وَأَسْلَمْنَا لَهُ الْفِطْرَ وَمِنْ الْجِنِّ مَنْ يَعْمَلُ
بَيْنَ يَدَيْهِ يُادِنُ رَبَّهُ وَمَنْ يَبْغِ مِنْهُمْ عَنْ أَمْرِنَا
نَذِقْهُ مِنْ عَذَابِ السَّعِيرِ ﴿١٢﴾

13. Waxay u sameyn suleymaan wuxuu doono oo mixraabyo (Fooqaq) iyo suurooyin, iyo xeedhooyin dar oo kale ah, iyo dharyo sugan, waxaana ku nidhi fala ehelka Daawuudow mahad-naq. waxaana yar adoomadayda shu-griga badan.

يَعْمَلُونَ لَهُ، مَا يَشَاءُ مِنْ مَحْرُوبٍ وَمَنْ نُجِيبِ
كَالْجَوَابِ وَقَدَّرَ رَأْسًا تَعْمَلُوا آلَ دَاوُدَ
شُكْرًا وَقَلِيلٌ مِّنْ عِبَادِيَ الشَّاكِرِينَ ﴿١٣﴾

14. Markaan geerida ku xukunay Nabi suleymaan wax tusiyeey geeridiisa ma jiro oon ahayn aboorka cunay ushiisa, markuu dhacay yaa waxaa u cadaaday jinigii hadey waxa maqan ogyihiin ineyna ku nagaadeen cadaab wax duleeya (shaqadiisa darteed).

فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ مَا دَلَّهُمْ عَلَىٰ مَوْتِهِ
إِلَّا دَابَّةٌ أَلَّا تَرْضَىٰ تَأْكُلُ مِنْ سَعَتِهِ
فَلَمَّا خَرَّ تَبَيَّنَتِ الْجِنَّ أَنْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ
الْغَيْبِ مَا لِيُتَوَفَّى الْعَذَابِ الْمُهِينِ ﴿١٤﴾

markuu Eebe sheegay qisadii Nabi Daawuud iyo waxa Eebe siiyey wuxuu raaciyey qisadii wiilkiisa Nabi suleymaan ahaa iyo in Eebe u sakhiray dabeysha oo orod dheer kallahaad iyo carraababa mid walbana ay ku goyn in bil loo socdo maartana loojilciyey, jinigana ku shaqayn jiray, amarka Eebe iyagoo usameyn guryo iyo sawirro iyo weelal iyo daryo waawayn, farayna Daawuud iyo ehelkiisa iney Eebe ku mah-diyaan, in kastoo dad mahad naqaa yaryahay, Jiniguna inkastoo uu sheegaanayey inuu ogyahay waxa maqan hadana waxaa ka qarsoomay geeridii Nabi suleymaan oo sii dibay shaqada ugu jireen, ilaa ushii uu ku tiirsanaa aboor cuno oo dhaco, haday waxa maqan ogyihiin ma ayna wadeen shaqadaas adag, waxaana inagu waajib ah inaan rumeyno qisadaas Nabiyada sida quraanku inoo sheegay. Saba' (12-14).

15. Guryihii reer sabaad waxaa ku sugnayd calaamo. Beeraana ka xigay xagga midig iyo xagga bidixba, waxaana Eebe ku yidhi cuna risqiga Eebihiiin kuna mahadiya, waa balad wanaagsan iyo Eebe dambi dhaafbadane.

16. Wayse jeedsadeen. waxaana ku diray daad daran, waxaana ku badaley labadoodii beerood beero kale oo geedo khadhaadh iyo qoryo iyo sidri yar ah.

17. Sidaasaana ku abaalmarinay gaalnimadoodii darteed, abaalmarin xunna waxaan abaal marinaa kuwa gaalnimada badan.

18. Waxaana yeeley dhexdooda iyo magaaloyinkii barakeysnaa (Yaman iyo Qudus) magaaloyin muuqdo waxaana qadaray socodkooda, waxaana ku nidhi ku socda dhexdeeda habeen iyo maalinba idinkoo aamin ah.

19. Waxayse dhaheen Eebow noo kala fogee socodka, wayna dulmiyeen naftooda. waxaana ka yeelay wax lagu sheekeysto.

waana kala goyney, sidaasna waxaa ugu sugan calaamo ruux kastoo Samir-badanoo Mahadin badan.

Saba waxay aheyd dowlad ka dhisneyd Yaman oo Eebe nimco siiyey dadkeeda' uuna faray inay cunaan nimcada Eebe kuna mahdiyaan, caabudaana, wayse inkireen oo xaqa ka jeedsadeen, markaasaa Eebe ku ciqaabay inuu ku siidaayo daad daran oo maansheeyey biyo xidheenka ma'ribna kharibey' markaasey u kala tageen aduunka' beerahoodii fiicnaana lagu badalay geedo khadhaadh oo xun.

Kibirkooodii dartiis yaana saas loogu abaalmariyey, tan kale markii Eebe ugu nicmeeyey magaaloyin is haya oy ku nastaan safarkooda xagga shaam yey warsadeen in loo kala fogeeyo, markaas Eebe kala diray kana yeeley wax lagu sheekeysto. Saba' (15-19).

20. Dhab ahaan waxaa ku rumoobey gaalada korkooda Iblis Malihii-sii, wayna raaceen wax yar oo ka mid ah oo mu'min ah mooyee.

21. Mu'miniinta awood kuma laha ibliss wax kalana uma aanaan yeelin inay kala muuqato ruuxa rumeeyey Aakhiro iyo kan ka shakisan xaggeeda. Eebahaana wax walba waa ilaaliye.

لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكِنِهِمْ آيَةٌ جَنَّتَانِ عَنْ يَمِينٍ
وَشِمَالٍ كُلُوا مِنْ رِزْقِ رَبِّكُمْ وَاشْكُرُوا لَهُ بَلْدَةٌ
طَيِّبَةٌ وَرَبُّ غَفُورٌ ﴿١٥﴾

فَاعْرَضُوا فَاذْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَبِيلَ الْعَرَمِ
وَوَدَّأَنَّهُمْ يُجَنَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ ذَوَاتِ أَكْصَلٍ حَمَاطٍ
وَأَنْثَى وَسَقَى مِنْ سِدْرٍ قَلِيلٍ ﴿١٦﴾

ذَلِكَ حِزْبُهُمْ بِمَا كَفَرُوا
وَهَلْ تُجْرَى إِلَّا الْكُمُورُ ﴿١٧﴾

وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقُرَى الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا قُرًى
ظَهْرَةً وَقَدَرْنَا فِيهَا السَّيْرَ وَسِيرُوا فِيهَا لِيَالِي
وَأَيَّامًا مَمِينٍ ﴿١٨﴾

فَقَالُوا رَبَّنَا بَعْدَ بَيْنِ أَسْفَارِنَا وَظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ
فَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ وَمَزَقْنَاهُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿١٩﴾

وَلَقَدْ صَدَقَ عَلَيْهِمْ إِلَيْسَ ظَنُّهُ، فَاتَّبَعُوهُ إِلَّا فَرِيقًا
مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٠﴾

وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا لِنَعْلَمَ
مَنْ يُّؤْمِنُ بِالْآخِرَةِ مِمَّنْ هُوَ مِنْهَا فِي شَكٍّ وَرَبُّكَ
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ ﴿٢١﴾

22. Waxaad dhahdaa u yeedha ku-waad sheegateen Eebe ka sokow (iney ilaahyihiin) kuma hantaan darro wax la eg samooyinka iyo dhulka mid-na, wax wadaag ahna «shirkadna» kumaleh dhexdooda Eebe wax u kaalmeeyana kuma laha khalqiga.

23. Kumana anfacdo shafeeco Eebe agtiisa-ruuxuusan idmin. Markase laga faydo argagaxa quluubtooda waxay dhihi muxuuyidhi Eebihiiin, markaasey dhihi kuwa shafeeci wuxuu yidhi xaq waana Eebaha sarreeya. ee weyn.

قُلْ أَدْعُوا الَّذِينَ رَعَيْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ
لَا يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمَوَاتِ
وَلَا فِي الْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ فِيهِمَا مِنْ شِرْكَ
وَمَا لَهُمْ مِنْهُمْ مِنْ ظَهِيرٍ ﴿٢٢﴾
وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَعَةُ عِنْدَهُ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ.
حَتَّىٰ إِذَا فُزِعَ عَنْ قُلُوبِهِمْ قَالَ مَا دَأْبُ آلِ رَبِّكُمْ
قَالُوا الْحَقُّ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٢٣﴾

Ibiis lacanadi ha ku dhacdo wuxuu ku dhaartey inuu galaafan waxbadan oo dadka ka mid ah, waxaana raacay wax badan, mu'miniinse awood kuma leh inuu duufsado Eebana wax walba waa awoodaa ee waxuu saas ufalay imtixaan iyo inay kala muuqdaan mu'miinta iyo gaaladu. Wax cirka ama dhulka maamulkooda Eebe la wadaagana ma jiro wax Shafeecina ma jiro idanka Eebe La'aantiis. Eebana had iyo jeer xaqa iyo runta yuu sheegaa, waxaana sugnaaday in Eebe u dhihi Rasuulka naxariis iyo nabad galyo korkiisa hayecele, qiyaamada madaxa kor u qaad oo dhex waa lagu maqliye oo warso waa lagu siine oo shafeec waa lagaa shafeeco aqbalaye. Saba' (20-23).

24. Waxaad dhahdaa yaa idinka ar-saaqa samooyinka iyo dhulka, waxaad dhahdaa Eebe, anaga iyo idinka mid un-baa hanuunsan ama baadicad ku sugan.

25. Waxaad dhahdaa laydin warsan mahayo waxaan dambaabney anagana nalama warsado waxaad camal-faleysaan.

26. Waxaad dhahdaa waxaa ina kul-min Eebaheen, markaasuu ina kala xukumin si xaqa ah. waana caadil wax walba og.

27. waxaad dhahdaa i tusiya kuwaad Eebe haleeshiiseen oo shurako ah (wax la wadaago) saas ma aha ee Eebe waa adkaade falsan.

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
قُلْ لِلَّهِ وَإِنَّا أَوْلِيَاكُمْ لَعَلَّ هُدًى
أَوْ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٢٤﴾
قُلْ لَا تَسْأَلُونَ عَمَّا أَجْرَمْنَا
وَلَا تَسْأَلُ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢٥﴾
قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبَّنَا ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ
وَهُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ ﴿٢٦﴾
قُلْ أَرُونِي الَّذِينَ أَنْفَكْتُمْ بِهِ شُرَكَاءَ آءِ كَلَّا بَلْ
هُوَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٧﴾

Eebaa dadka iyo khalqiga kalaba ka arsaqa cirka iyo dhulka, gaaladii horana haddii la warsado saasey ku jawaabi jireen, ileen waxkale oo roobkeena ama doog soo bixiya majiraane. Xaquana waa mid kaliya, dambi ruux faleyna cid kale lama warsado Eebana wuxuu kulmin dadka maalinta qiyaamaha'wuxuuna u kala xukumi si cadaalad ah. wax Eebenimada la wadaagana ma jiro, waxay gaaladu caabudi oo Eebe ka soo hadhayna dhammaan waa wax kama jiraan beenbeen ah. Saba' (24-27).

28. Kuu maanaan dirin waxaan dadkoo dhan ahayn. adoo u bishaaraynaya Mu'miniinta, una digi gaalada, laakiin dadka badidiisu ma oga.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾

29. Waxayna dhihi waa goorma yaboohaasi (soobixinta) hadaad run sheegaysaan.

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ﴿٢٩﴾

30. Waxaad dhahdaa waxaa idiin sugnaaday Waqti aydaan saacad ka dib dhacaynin kana hor dhacaynin.

قُلْ لَكُمْ مِيعَادُ يَوْمٍ لَا تَسْتَجِرُونَ عَنْهُ سَاعَةً
وَلَا تَسْتَفِيدُونَ ﴿٣٠﴾

31. Waxay dheheenna kuwii galoobay rumeynmayno quraankan iyo kuwii ka horreeyey midna. hadaad arki lahayd daalimiinta oo taagan Eebe agtiisa (qiyaamada) oo qaarkood qaarka kale hadal u celin ooy ku dhihi kuwii raaciyadda ahaa kuwii madaxda ahaa ee isla wayna, hadaydaan jirin waxaan ahaan laheyn Mu'miniin. (waxaad arki laheyd arin weyn oo lala yaabo).

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ نُؤْمِنَ بِهَذَا الْقُرْآنِ
وَلَا بِالَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلَوْ تَرَى إِذِ الْقُلُوبُ
مَوْقُوفَةٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ رَاجِعٌ بَعْضُهُمْ
إِلَى بَعْضٍ الْقَوْلُ يَقُولُ الَّذِينَ اسْتَضَعَفُوا
لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا الْوَالَا أَنْتُمْ لَكُمْ آيَاتُ مَوْمِنِينَ ﴿٣١﴾

Nabiga Muxamed ah (Naxariis iyo Nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee) wuxuu Eebe u diray dhamaan khalqiga 'si uu ugu bishaareeyo uguna digo, inkasta oo gaaladu diideen. Waxaana sugnaatay in Rasuulku (Naxariis iyo Nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee) yidhi: (Waxaa la iibixiyey Madow iyo casaanba) « Bukhaari iyi Muslim yaa Jaabir binu Cabdullaahi ka wariyey. » Qiyaamada waqti bay leedahay ayna ka dib dhacayn kana hormarayn, Quraanka iyo kutubtii ka horraysayna Gaaladii way diideen oo beeniyeen, muxuuse utari calaacal markay Qiyaamda tagaan Eebe agtiisa ooy doodaan Raaciyey iyo Madaxba. Saba' (28-31).

32. Kuwii iskibriyey (Madaxdii) waxay ku dhaheen kuwii tabarta yaraa (Raaciyaddii) ma anagaa idinka celinay hanuunka markuu idiinyimid saas ma ah ee idinkaa danbiilayaal ahaa.

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لِلَّذِينَ اسْتَضَعَفُوا
أَنْتُمْ صَادِقُونَ عَنْ الْهَدَىٰ بَعْدَ إِذْ جَاءَكُمْ
بَلْ كُنْتُمْ مُجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾

33. Kuwii tabarta yaraa (raaciyaddii) waxay ku dhaheen kuwii iskibriyay (Madaxdii) saas ma aha ee waxaa hanuunka naga celiyay dhagartii Habeen iyo Maalinba markaad nafa-rayseen inaan Eebe ka gaalowno una yeelo shariigyo, Waxay qarsadeen qoomamo markay arkeen cadaabka, Waxaana yeelay kuwii gaaloobay

وَقَالَ الَّذِينَ اسْتَضَعَفُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا
بَلْ مَكْرٌ آلِيلٌ وَالنَّهَارُ إِذْ تَأْمُرُونَنَا أَنْ نَكْفُرَ بِاللَّهِ
وَنَجْعَلَ لَهُ أَندَادًا وَأَسْرَأُ الْتَدَامَةَ لَمَّا رَأَوْا
الْعَذَابَ وَجَعَلْنَا الْأَعْتَلَّ فِي أَعْنَاقِ الَّذِينَ كَفَرُوا

luquntooda Biro Naar ah. Miyaa laga abaalmarinin gaaladu waxay camal faleen mooyee.

هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٢﴾

Sida aayado badanba caddeeyeen Maalinta Qiyaamo Nafwalba waxay iska fageyn Danbiga Ruuxakale, aayadahanna waxay cadayn in Maalinta Qiyaame ay doodi dhexmari Madaxdii iyo kuway xukumi jireen ee xaqa ka leexday'oo raaciyaddii ay eersan Madaxdii markey arkaan dhibaataada Qiyaamaha iyo Cadi-baada daran'iyago sheegi hadayna Madaxdaas baasi jirin ooyan Xaqa ka leexinin inay toosnaanla-haayeen, haseyeeshee waxay ugu jawaabeen kuwii madaxda ahaa ineyna dhuminin iyagu ee ay ahaayeen kuwo iskood u xun, dharaartaana way qoomamoodeen markay arkeen Cadaabka loo darbay, maxayse anfici qoomamo markaas oo kale, taasina waxay kadigi inaan Xumaan iyo Eebe Caasi laguraacin laguna adeecin Cidna. Saba' (32-33).

34. Magaalo kasta oo aan dige (Nabi) u dirro waxay dhahaan kuwoodii loo nicmeeyay anagu waxa laydiinku soo diray waan ka gaalownay.

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّن نَّذِيرٍ إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿٣٢﴾

35. Waxayna dhaheen anagaa xoolo iyo Caruurba idinka badan, nalamana cadaabayo.

وَقَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ ﴿٣٣﴾

36. Waxaad dhahdaa Eebelay wuxuu u fidiyaa rizqiga ruuxuu doono, wuuna ku cidhiidhiyaa ruuxuu doono, laakiin dadka badankiisu ma oga.

قُلْ إِن رِّبِّي يَسْطُرُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ وَلَنَكُنَّ أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٤﴾

37. Ma aha xoolahiinnu iyo caruurtiinnu kuwii noo kiin dhaweeya, hase yeeshee ruuxii rumeeya (xaqa) oo camal fiican fala, kuwaas waxaa u sugnaaday abaalmarin labalaab ah camalkooda dartiis, waxayna ku aamin noqdaan qawlado janno.

وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ بِاللَّيِّ تُفْرِكُكُمْ عَنَّا زُلْفَىٰ إِلَّا مَن ءَامَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ جَزَاءُ الْوَضْعِفِ بِمَا عَمِلُوا وَهُمْ فِي الْعُرْفَاتِ ءَامِنُونَ ﴿٣٥﴾

Aayadahan ookale waa ku badanyihiin Quraanka Nabigaana lagu calooladkayn, waxaana caado ah in dadku markay dhargaan ay kibraan xaqana diidaan 'kuwuuse Eebe doono wuu ka sooreebaa, Carruur iyo Xoolana wax lagu faano ma aha 'maxaayeley kuma tusiso Jeclaanta Eebe'cadaabna kaafuranmayse, Risqiguna Eebe awoodiisa yuu ku jiraa, ciduu doonana waa u waasiin, ciduu doonana wuu ku cidhiid-hye, imtixaan dartiis'waxaase Eebe loogu dhawaadaa rumayn xaqa iyo camal fiican, kuwa saas falana waxay ku aamin noqon Jannada Eebe qawladaheeda, waxase muhimka ah waa in la ogaado inuusan ahayn qimuhu xoolobadan, caruur, Madaxtinimo iyo hodantinimo addun ee sharaf iyo wanaag waa xaqoo lagu tooso iyo wanaag Jacayl. Saba'(34-37).

38. Kuwa u socda ka (reebidda) aayaadkanaga iyagoo isleh Eebe daaliya, kuwaas waxaa lagu kulmin ca-daab.

وَالَّذِينَ يَسْعَوْنَ فِي ءَابِلِنَا مَعِ الْجَزِينِ أَولَٰئِكَ فِي الْعَذَابِ مُضْمَرُونَ ﴿٣٨﴾

39. Waxaad dhahdaa Eebahay wuxuu risqiga u fidiyaa cidduu doono oo addoomadiisa ka mid ah, kuu doonana wuu ku cidhiidhyaa, waxaad bixisaan oo kastana Eebaa idiin bedeli, Eebena isagaa u khayroon wax wax arsaqaq.

قُلْ إِنْ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ
وَيَقْدِرُ لَهُ، وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ،
وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٣٩﴾

40. Xusuuso maalinta uu Eebe kulmin dhamaan gaalada, markaas uu ku odhan malaa'igtiisa kuwani ma idinkay idin caabudi jireen.

وَيَوْمَ يحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلَائِكَةِ
أَهْوَأَ لَكُمْ أَنْ تُعْبُدُونَهُ ﴿٤٠﴾

41. Markaas ay dhihi adaa ceeb ka fog Eebow, adaa gargaarahanaga ah iyaga ka sokay, waxayse caabudi jireen Jinni badidoodna isagay rumaysnaayeen.

قَالُوا سُبْحَانَكَ أَنْتَ وَلِسْنَا مِنْ دُونِهِمْ لَوْلَا
نُحْيُوا لَعَلَّنا نَكْفُرُ، أَمْ يَحْسِبُونَ أَنَّهُمْ مُؤْمِنُونَ ﴿٤١﴾

42. Maantase «Qiyaamada» uma hanato qaarkiin qaarkakale nacfi iyo dhib midna. waxaana ku dhahaynaa kuwii dulmi fallay dhadhamiya cadaabka naartaad beeninayseen.

فَالْيَوْمَ لَأَمْلِكُ بِبَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا
وَنَقُولُ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ
النَّارِ الَّتِي كُنتُمْ بِهَا تُكذِّبُونَ ﴿٤٢﴾

Diinta Eebe waa xaq waafaqsan abuuridda dadka wanaagsan, ciddiise isku dayda inay la dagaalanto dadkana ka celiso isagaa lugooyo ku dhici kuma dambayn Cadaab iyo halaag, tan kale ruux kasta oo Eebe risqi badan siiyay ama ku cidhiidhyay oo wax bixiya Eebe wuu u badali oo wax khayrleh yuu u daba marin. Eebe kaliya yaana muta cibaado maalinta Qiyaamana waxa la soo kulmin Caabudihii iyo la caabudihii Eebe ka soo hadhay waxna isuma tarayaan' Naarbaana lagu abaal marin, kuwaan in la caabudo Raalli ka ahayne kuma jiraan. Saba' (38-42).

43. Marka lagu akhriyo korkooda aayaadkanaga waxay dhahayaan kani ma aha mid dooni inuu idinka iilo waxay Aabbayowgiin caabudijireen mooyee, waxayna dheheen kan (quraanku) ma aha waxaan beena-buurasho ahayn, waxayna dhaheen kuwii Gaalobay Xaqu markuu u yimid kani waxaan sixir muuqda ahayn ma aha.

وَإِذْ أَنْتَلَى عَلَيْهِمْ، إِنَّا نَسْنَا يَدَيْكَ قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا رَجُلٌ
يُرِيدُ أَنْ يَبْسُطَ كُرْسِيَّكَ، أَمْ يَحْسِبُ أَنَّ أباؤَكُمْ وَقَالُوا
مَا هَذَا إِلَّا آفَاكٌ مُفْتَرَى، وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا
لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ إِنَّ هَذَا إِلَّا أَسْحَرٌ مُبِينٌ ﴿٤٣﴾

44. Ma aanaan siinin Kutubo ay akhriyaan, umana aanaan dirin xagooda dige kaa horreeyay (Carabta).

وَمَا آتَيْنَاهُمْ مِنْ كُتُبٍ يَدْرُسُونَهَا وَمَا أَرْسَلْنَا
إِلَيْهِمْ قَبْلَكَ مِنْ نَذِيرٍ ﴿٤٤﴾

45. Waxay beeniyeen (xaqa) kuwii ka horreeyayna, mana gaadhin (kuwii Nabiga beeniyay) Toban meelood meel

وَكَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَا بَلَّغُوا مَعْشَارَ

waxaan siinay kuwaas, waxayna beeniyeen Rasuuladaydii. Sayse noqotay ciqaabtaydii (aan ciqaabay kuwaas xaqa beeniya).

مَاءَ الْيَنْبُوتِ فَكَذَّبُوا رَسُولِي فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٤٥﴾

Eebe wuxuu ka warrami gaaladii iyo siday ciqaab daran u muteen markay beeniyeen xaqii Nabiga loo soo dhiibay, ayna afxumeeyeen Nabigii (Naxariis iyo Nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee) kuna sheegeen inuu ka leexin waxay Aabayoowgood caabudi jireen, ayna ku sheegeen been abuur iyo sixir, taasna waa caadada jaahiliinta aan fikiraynin, Xaqana aan dhab u eegaynin, waxayna ahaayeen intaan Nabiga loo dirin kuwo jeclaa in wax u diga loo soo diro 'maxaayeelay kitaab iyo Nabi midna horay uma lahayn, waxaase roonayd inay kuwaano qaataan gaaladii ka horeeysay ee xaqa beeniyeey kana xoogbadnaa iyaga Eebana ciqaabay. Saba' (43-45).

46. Waxaad dhahdaa Nabiyow mid kaliya yaan idinku waanin inaad u jahaysataan Eebe laba labo iyo mid mid markaasna aad fikirtaan inaan saaxiibkiin «Nabiga muxamed ah» uusan waallayn, uudihiinna cadaab daran hortiiisna uu yahay,

﴿٤٦﴾ قُلْ إِنَّمَا أَعْظَمُكُمْ يَوْمَ يَدْعُوكُمْ أَنْ تَقُولُوا لِلَّهِ مَثْنَى وَفِرْدَى ثُمَّ نُنْفَكُوا مَا بِصَاحِبِكُمْ مِنْ حِجَّةٍ إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ﴿٤٦﴾

47. Waxaad dhahdaa Nabiyow idiinma warsanin ujuuro idinkaase iskaleh (hadii laydin warsado). Ujuuradayda Eebe unbaa isiin, wax walbana Eebe wuu daalacan.

﴿٤٧﴾ قُلْ مَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٤٧﴾

48. Waxaad dhahdaa Eebahay xaquu soo dajiyaan (Xumaanta ku baaabi'iyaa) waana wax maqan oge badane.

﴿٤٨﴾ قُلْ إِنْ رَبِّي يَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَ الْغُيُوبِ ﴿٤٨﴾

49. Waxaad dhahdaa xaqii waa yimid, baadhilna waa tirtirmay,

﴿٤٩﴾ قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَمَا يُبَدِّلُ الْبَطِلَ وَمَا يُعِيدُ ﴿٤٩﴾

50. Waxaad dhahdaa haddaan dhumo waxaan uun u dhumay naftayda, haddaan hanuunana waa wixii Eebe ii waxyooday, sababtiisa Eebe waa maqli dhawe.

﴿٥٠﴾ قُلْ إِنْ ضَلَلْتُ فَإِنَّمَا أَضِلُّ عَلَى نَفْسِي وَإِنِ اهْتَدَيْتُ فِيمَا يُوحَىٰ إِلَيَّ رِيفَٰئَهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ ﴿٥٠﴾

Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee), wuxuu Eebe faray inuu gaalada ku yiraahdo waxaan idiinku waanin inaad laba labo iyo mid mid u fikirtaan si aad u ogaataan inuusan Nabigu waallayn ee u ka digi cadaab daran, wax xoolo iyo ujuura ahna uusan warsanaynin, ee ujuuradiisu Eebe xagiisa tahay illeen Eebaa wax walba u marag ah oo daalacane' xaqana Eebaa ku baabi'iya xumaanta iyo baadhilka, Nabiguna ma dhunsana, haddiibase la qadaro inuu dhunsan yahay isagay dhibi, hadduu xaq ku taaganyahay waana dhabtee waana waxyiiga iyo mahada Eebee maxay gaalo samayn' Eebena wuu maqli dhawyahayna. Saba' (46-50).

51. Hadaad arki lahayd Nabiyoow markay argagaxaan gaaladu oo meeley u cararaan jirin oo meel dhaw laga qabto, (waxaad arki lahayd arrin wayn).

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ فَرَغُوا فَلَا قُوَّةَ وَأُخِذُوا مِنْ مَّكَانٍ قَرِيبٍ ﴿٥١﴾

52. Waxay dhihi markaas waxaan rumaynay (xaqa) xagay uga ahaan inay meel fog wax ku qaataan (rumayn).

وَقَالُوا أَمْ آتَانَاهُ مِنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ ﴿٥٢﴾

53. Dhab ahaanna waa iyagii uga gaaloobay xaqa, horay ay ka tuurayeen waxayn ogayn meel fog.

وَقَدْ كَفَرُوا بِهِ مِنْ قَبْلٍ وَيَقْذِفُونَ بِالْغَيْبِ مِنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ ﴿٥٣﴾

54. Waana la kala ooday iyaga iyo waxay doonayeen sidii lagu falay kuwii la midka ahaa ee ka horeeyay, waxayna ahaayeen kuwo shaki daran ku sugan.

وَحِيلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ كَمَا فُعِلَ بِأَشْيَاعِهِمْ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا فِي شَكٍّ مُرِيبٍ ﴿٥٤﴾

Qiyaamadu waa maalin daran, oo dhib iyo shiddo badan lagana argagaxo, markase gaalada si kada ah loo qabto, waqti wax la rumeeyana dhamaaday oo fogaaday illeen aduun kiibay ahayde, iyana waa kuwii adduunka ku gaaloobay ee xaqa beeniyey ee jaahilnimo iyo waxwalba oo xumaan ah ku sheegay waxay jeclaaeyenna la kala dheereeyo oo lakala awdo sidii lagu falay kuwii la midka ahaa ee ka horreeyey illeen xaqay shakiyeene, muxuu tari calaalac iyo catow, ruuxii aqli lehse waa inuu xaqa si fiican ugu taagnaado, si uu u nabadgalo. qataade wuxuu yidhi iska jira shaki illeen ruuxii shaki ku dhinta waa lagu soo bixin, ruuxi yaqiin ku dhinta waa lagu soo bixine. Saba' (51-54).

Suurat Faadhira

سُورَةُ فَاطِمَةَ

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba Naxariista.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Mahad Eebaha billaabay «abu-buuray» samooyinka iyo dhulka yaaleh kana yeelay Malaa'igta fariinwade oo garbolabo labo ah iyo saddex saddex iyo afar afar ah leh, wuuna siyaadiyaa Eebe abuuriduu doono, Eebana wax walba uu doono wuu karaa.

الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ الْمَلَكِ كَرِيحًا رُسُلًا أُولَىٰ أَجْنِحَةٍ مِثْنَىٰ وَتِلْكَ وَرَبِّعٌ مُزِيدٌ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾

2. Wixii Eebe dadka ugu nicmeeyo oo naxariis ah wax celin karaa majiro, wuxuu celiyaana wax siidayn kara ma jiro dabadiis, waana adkaade falsan.

مَا يَفْتَحُ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا وَمَا يُمْسِكُ فَلَا مُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢﴾